

ŽIVOT

Br. 2.

OŽUJAK 1925.

God. VI.

David i Golijat.

1. STRAH.

Kad su Židovi osvajali Palestinu, poštediti su dio pogana. Ti im se ne pokazaše harnima; dapače su često uznemirivali »izabrani narod«. Ovo vrijedi osobito o Filistejcima. Jedan nam takov sukob opisuje 1 Kralj. 17. To se dogodilo za prvog židovskog kralja Saula (oko g. 1020). Evo opisa:

Filistejci se utaboriše između Soka i Azeke u kraju Dommima. Domala se pojave i Israelci u bojnom redu i postave se na protivno brdo. Dolina je dijelila obe vojske. Nijedna neće da navalí, svaka voli dočekati protivnika u ušančenom položaju. Nenadano iziđe u dolinu strašni gorostas — Golijat. Israelci su čuli od svojih preda, kako su nekoć postojali gorostasi (1 Mojs. 6, 4). Eto ga sada pred njima. Golijat je visok 6 lakata i 1 pedalj (oko 2·90 m). »Na glavi mu bijaše kaciga od mjedi i oklop pločast na njemu od mjedi; i bijaše oklop težak pet tisuća sikala mjedi (82 kg). I nogavice od mjedi bijahu mu na nogama i štít od mjedi na ramenima. A kopljača od koplja mu bješe kao vratilo, a gvožđa u koplju mu bješe šest stotina sikala (oko 10 kg); i koji mu oružje nosjaše, iđaše pred njim«. To je bila prava čovječja neman!

I što veli taj poganin? On ne govori, nego više što ga grlo nosi: »Izberite, ako smijete, jednog između sebe, koji će mi izići na megdan. Ako on pobijedi, mi ćemo vam biti sluge; ako ja, vi nama«.

Filistejci su to s ponosom slušali. Ne tako Israelci. Ovi su gledali silnog Golijata i - »prepadoše se i uplašíše vrlo«. Kako i ne bi? Ta sve nas ljude neobičnost i veličina zadržuje i obara; djecu sitne, nas veće stvari.

Povijest se opetuje. »Ništa nova pod suncem i nitko ne može reći: Gle, to je novo« (Prop. 1, 10). Golijat je slika i prilika savremenog poganstva. I ovo se diže kao Golijat i šepiri se pred Crkvom katoličkom. I ovo poganstvo ima iza sebe svoje Filistejce, koji se njime ponose i sve mu odobravaju. To su ljudske strasti, liberalno novinstvo, židovska visoka financija, državna autokracija i frama-sonerija. Sve to stoji utaboreno i čeka na glas bojne trublje da počne s navalom; sve je to moderno opremljeno. I Crkva naša može kazati sa psalmistom: »Metnuše zamku nogama mojima i stegoše dušu moju, iskopaše preda mnom jamu. Duša je moja među lavovima« (ps. 56, 7. 4).

2. DAVID.

Golijat izlazi pred Israelce i izazivlje ih bahato i porugljivo punih 40 dana. Gdje je kralj Saul? što on radi? zašto on ne istupi i ne zastidi pogansku neman? Ta Saula opisuje sv. pismo, da je »glavom bio viši od svega naroda« (1 Kralj. 10, 23). Nekoć su Jabeske starješine uvrijedili izabrani narod i ovaj narod »podize glas svoj i zaplače« (ib. 11, 4). Onda se Saul razgnjevio silno pa »uze dva vola i isiječe ih na komade i razasla u sve krajeve Israelske poručivši: Ko ne pođe za Saulom i za Samuelom, ovako će biti s govedima njegovim. I strah Gospodinov popade narod, te izidoše jednodušno« (ib. 6—8). A danas? I Saul se boji Golijata. Ne ispunja li se i danas možda prijetnja Gospodinova: »Sakrit ću lice svoje od njih, vidjet ću kakav će im biti svršetak, jer su rod pokvaren i sinovi bez vjernosti. Oni me razdražiše onim, što nije Bog; razljutiše me svojim taštinama; i ja ću njih razdražiti onim, što nije nikakav narod; narodom ludim i razljutit ću ih« (5 Mojs. 32, 20—21)?

Ne; Bog se ne srdi, on samo kuša vjeru i pouzdanje svog naroda. »Gospodin prihvata sve, koji padaju, i ispravlja sve pognute. Gospodin je blizu svih, koji ga prizivaju« (ps. 144, 14. 18). I Kempenac veli: »Dobro je po nas, što katkad imademo tegobe i suprotivštine, jer se po njima čovjek osvijesti, ter vidi, da je u progonu, i da mu se nije ni u šta zemaljsko pouzdati. Kad na čovjeka, koji je dobru rad, rupi bijeda, napast, ili ga muče zle misli, onda više čuti, da mu je Bog potreban, jer shvata, da bez njega ne može ništa dobro« (I, 13). — Još nešto hoće Bog, kad nas prepusti našoj slabosti. On hoće, da »se ne pohvali ni jedno tijelo pred Bogom« (1 Kor. 1, 29). I zato »što je ludo pred svijetom, ono izabra Bog da posrami premudre; i što je slabo pred svijetom, ono izabra Bog da posrami jako« (ib. 27).

Ovo je zadnje izveo Bog i nad Golijatom. Protiv tako silnog gorostasa izvede Bog mlado pastirče — Davida.

Tko je David? što je amo došao?

David je najmlađi sin Izaja Efraćanina iz Betlema Došao je na bojište, da vidi svoja tri brata. Otac im je po njemu poslao efu prženog žita i 10 hljebova, a bojnomo zapovjedniku 10 mladih siraca. I taj dan opet izide Golijat, da se Israelcima ruža već četrdeseti dan. To zaboli u duši mladog Davida, pa se odmah ponudi da bi se ogleđao s tim bahatim čovjekom. Stariji brat doznade za to, i odmah ga prekori: »Što si došao amo? Na kom si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Znam ja objest tvoju i zloću srca tvoga; došao si amo, da vidiš boj«. Ipak dobri ljudi jave Saulu, što želi David. Brzo ga dovedu pred kralja. Saul će mu: »Ti ne možeš ići na Filistejca, da se biješ s njime, jer ti si premlad i on je uz to vojnik od mladosti svoje«. No David se ne da prestrašiti, već ispriča Saulu jednostavno i prostodušno, kako pastiri obično znadu, da je na paši često i lava i medvjeda ubio i oteo im ugrabljene ovce, i nadodade: »I lava i

medvjeda ubijao je tvoj sluga, pa će i taj Filistejac neobrezani proći kao i oni. Zato ću ići i otkupiti sramotu od naroda. Ta tko je ovaj neobrezani Filistejac, da se usuđuje sramotiti vojsku Boga živoga? Gospodin, koji me je sačuvao od šapa lava i medvjeda, on će me spasti i od ruke ovog Filistejca«. Saul je jamačno na te riječi odahnuo. Od radosti otpasa svoj mač, uze sa sebe svoj oklop, kacigu i sve oružje i stavi na Davida. »I pripasa David mač njegov preko svojega odijela i pode, ali ne bješe navikao, pa skide David sa sebe«. I uze on pastirsku svoju praču i pet kamena iz potoka. To je Davidovo oružje. Drugog mu ne treba, jer je jakost njegova — Bog.

Nitko od Israelaca, pa ni sam Saul nije se usudio istupiti protiv ljudskare Golijata, jer su svi mislili, da mora i s njihove strane istupiti isto takov gorostas. Nije stoga čudo, što je strah njima bio tako prevladao, da su morali slušati za 40 dana dnevno po dva puta gdje se Golijat ruga njihovoj plašljivosti. Nije čudo, ako su i sada proti Davidu mnogi Israelci mrljali zašto je Saul prepustio svu sudbinu »izabranog naroda« premladom pastirčetu.

Ne događa li se i danas ovako u katoličkom taboru? Na Crkvu i katoličku vjeru navaljuju dnevna štampa, oboružane političke stranke, čitavi parlamenti, iz škole izbacuju vjeronauk, iz sudnicâ odstranjuju propela, svećenstvu uskraćuju pristojnu opskrbu. I na obranu ustaju odvažniji sinovi, često jednostavni svećenici i mladi svjetovnjaci, pa osnivaju razne organizacije. I ipak se nađe katolikâ, osobito onih iz starije generacije, koji okreću glavom i klimaju nezadovoljno: »Ti mladi ljudi samo izazivlju protivnike. Doslje smo i s liberalcima tako mirno živjeli, zašto ne bi i dalje? Ti će naši mladi izgubiti megdan i mi ćemo svi morati protivniku služiti. Zašto biskupi puštaju tu nedoraslu mladariju?« Ovi i ovakovi, koji tako govore, računaju samo na ljudsku moć; pod uplivom savremenog materijalizma mjere sile samo svojim aršinom. U svojoj jednostranosti shvaćanja zaboravljaju na glavno katoličko uporište, — na Boga.

3. BORBA I POBJEDA.

David je izišao iz izraelskog tabora. Golijat ga već čeka i izdaleka mu se ruga. Što će se dogoditi? Ne će li se i njih dvojica odmah pograbit kao Antej i Herkul, Turno i Eneja, Musa Kesedija i Krajević Marko?

O Anteju pjeva Dante, da je njeга i Virgila iz osmog kruga u paklu na dlanu spustio u deveti krug k Judii i Luciferu; visok je bio do 30 pedi iznad klisurâ i izgledao je kao jarbol na brodu, kad bi se ispravio (Pakao 31, 145). O njegovoj borbi s Herkulom pjeva Lukan, da su se uzalud hvatali u koštac i za vratove, pa se Herkul začudio da mu je ravan u snazi (Phars. 617 dd.).

Eneja je bijesno navalio na Turna i trči za njim, pa ga kori:

»Što još čekati sad treba? i čemu nećаш se, Turno?

Nije bježati sad, već uhvati se u boj«.

Turno mu veli, da ga se ne boji i pograbi silni kamen i hoće da pogodi Eneju:

Jedva bi dvanaest ljudi na leđa dići ga moglo,
Kakvi se radaju danas na zemlji ljudi, — al' Turno
Naglo ga pograbi rukom, potrči s njim na dušmanina,
Pa se izdignuv u vis zavrti kamenom junak.

(Eneida 12, 899—903).

Eneja se na to baci kopljem na Turna:

Eneja kobnijem kopljem
Zamahne očima zgodu uvrebav te iz svijeh sila
Njim iz daleka zavitla. Ne zviždi kamenje tako
Bacano hitaćom spravom zidodernom, ne puca tako
Gromovna praska. Koplje ko crna bura poleti
Groznu noseći smrt, sedmerostrukome na štitu
Skrajne istrğa ploče i k tomu na oklopu optok.
Koplje kroz bedro prozují, te veliki pogoden Turno
S koljenom probodenim i pregnutim na zemlju klecne.
Rutulce stane jauk, i okolo sva se zaori
Gora, od visokog gaja do gaja širi se odjek.

(ib. 918—929).

Narodni je junak Marko naišao na oružanog Musu i traži:

»Delí Musa, ukloni mi se s puta,
Il' s' ukloni, il' mi se pokloni!«

Musa ne će da se ikome ukloni. Na to Marko odmah »pušća svoje bojno koplje«, pa potegne sablju okovanu i napokon »potegoše perne buzdovane«. Iza toga skoče na travu:

I pognaše se po zelenoj travi.
Namjerí se junak na junaka,
Delí Musa na Kraljević Marka;
Niti može da obori Marka,
Nit se dade Musa oboriti.
Nosiše se ljetni dan do podne;
Musu b'jela pjena popanula,
Kraljevića b'jela i krvava.

(Marko Kraljević i Musa Kesedija).

Kod Homera kori junak pri sukobu. Klasičan je ulomak o tome u 20. pjevanju Ilijade. Tu između ostalog predbacuje Akil Eneji, kako ga je već jednom gonio s idske planine:

»A Zeus i ostali bozi vjekoviti spasiše tebe.
Al sad ne mislim, da te spasavaju, ko što u duši
Misliš. Nego ti velim ukloni se deder i pođi
Natrag u mnoštvo, nemoj nasuprot stajati meni,
Prije no snađe te zlo, a svršeno znade i ludov«.

Odgovarajuć njemu Eneja besjedu rekne:

»Ne misli, Pelejev sine, riječma preplašit mene

Kao dijete ludo, jer dobro razumijem i ja

Pogrdne besjede kazat, drzovite; znademo za rod

Jedan drugome mi, za roditelje si znamo,

Kako smo obadva prije od ljudi smrtnih čuli;

Al ni tvojih ja, nit mojijeh vidio ti si«.

(Ilij. 20, 194—205).

I Golijat se poput Akila uzda u svoju snagu i spremu, pa drži da mu je pobjeda osigurana. Stoga on i veli Davidu: »Hodi, da ti dam tijelo pticama nebeskim i zvijerima poljskim«. Što će na to David? On mirno odgovara: »Ti ideš na me s mačem i s kopljem i sa štitom; a ja idem na te u ime Gospodina nad vojskama, Boga vojske Israelove, kojega si danas ružio. Danas će te Gospodin dati meni u ruke, i ubit ću te i skinut ću glavu s tebe, i dat ću danas tjelesa vojske Filistejske pticama nebeskim i zvijerima poljskim; i poznat će sva zemlja, da je Bog u Israelu. I znat će svi ovi sakupljeni, da Gospodin ne spasava mačem ni kopljem, jer je rat Gospodinov i zato će vas dati nama u ruke«. Koliki je tu kontrast između riječi jednog i drugog! Obojica se uzdaju u pobjedu, ali Golijat prezirno ismjejava vjeru Davidovu i priprostost njegovu. Tko će tu pobijediti? Onaj, uz koga je Bog; ne onaj, koga Bog zapusti ili ga odbaci kao suvišno ratilo. To i Virgil poganin stavlja u usta Turnu, koji prije sukoba i smrti veli Eneji:

»Ne straše tvoje

Ljutico, riječi me gnjevne, već bozi i Jupiter dušman«. (Ovi mu naimo javiše, da mora poginuti).

Slično padaju Patroklo i Hektor u Ilijadi.

»Jedan je sudac, koji može pogubiti i spasti« (Jak. 4, 12) ili (kako čitamo kod Salamuna) »u ruci smo njegovoj i mi i riječ naša«.

Tko će pobijediti? David ili Golijat? Sila ili vjera? Bahatost ili poniznost?

»A kad se Filistejac podiže i dođe bliže k Davidu, David brže istrča na bojište pred Filistejca. I David turi ruku svoju u torbu i izvadit iz nje kamen, i baci ga iz praće i pogodi Filistejca u čelo, i uđe mu kamen u čelo, te pade ničice na zemlju. Tako David praćom i kamenom nadjača Filistejca, i udari Filistejca i ubi ga; a jer David nemaše mača u ruci, pritrčav stade na Filistejca i zgrabi mač njegov i izvuče ga iz korica, i pogubi ga i odsiječe mu glavu«.

Tako eto kukavno i sramotno pade silni Golijat. Pade gore nego li ogromni kip, što ga je vidio Nabuhodonozor. I onaj je kip »velik i svjetlost mu silna i strašan bijaše na očima. Glava tomu kipu bijaše od čistoga zlata, prsi i mišice od srebra, trbuh i bedra od mjedi, golijeni mu od gvožđa, a stopala koje od gvožđa koje od zemlje. Odvali se kamen bez ruku i udari kip u stopala mjedena i zemljana i satire ih. Tada se satire i gvožđe i zemlja i mjed i srebro i zlato i posta kao pljeva na gumnu u ljeto, te odnese vjetar i ne nade mu se mjesto; a kamen, koji udari kip, posta gora velika i ispuni svu zemlju« (Dan. 2, 31—35). Danijel je to protumačio Nabuhodonozoru: izmijenit će se četiri carstva, a napokon će doći jedno carstvo, koje se »ne će rasuti i to se carstvo ne će ostaviti drugomu narodu; ono će satrti i ukinuti sta ta carstva, a samo će stajati do vijeka« (ib. 44). Tako se »Bog oholim suproti, a poniznima daje milost« (1 Pet. 5, 5).

Pobjeda je vazda ondje, gdje je Bog. Da se sva plemena, svi narodi prošlosti i budućnosti okupe sa svom svojom tehnikom i znanjem i navijeste boj Bogu, uvijek će morati pasti i priznati: »Pobijedio si, Galilejci!« Tako je zavapio Julijan Apostata, taj prototip moderne apostazije. Bog »ne mari za silu konjsku, niti u su mu mili kraci čovječji. Mili su Gospodinu oni koji ga se boje, koji se uzdaju u milost njegovu. Slavi, Jeruzaleme, Gospodina; hvali Boga svojega, Sione! Jer on utvrđuje prijevornice vrata tvojih, blagoslivlje sinove tvoje u tebi, ograđuje međe tvoje mirom« (ps. 146, 10—14). Nešto vatre, jača oluja ili potres, i svako djelo ljudsko pada u prah pred pohodom Gospodnjim. Gdje je danas grčka akropola? gdje su egipatske piramide? gdje sirska i medijanska mudrost? gdje je orao rimske pobjedonosne vojske?

Odlučna se bitka vodi tamo kraj Tibera između cara Konstantina i Maksencija. Tko će pobijediti? Kršćanstvo ili poganstvo? Odluka je pala u krilu Božjem; isprosile su je žarke molitve egipatskih pustinjaka: pobjeda je na strani kršćanstva. I prvi puta izlaze (milanskim ediktom g. 313) Kristovi sljedbenici iz podzemnih katakomba na sunčano svijetlo. Bog je tako htio.

Svršetkom 18. vijeka sve se u Evropi pokorilo korsičkom silniku, samo papa ne prigiba glave pred Napoleonom. Ovaj je dao rimskog biskupa uhvatiti i odvesti iz vječnog grada u francusko zatočje. Tu je i umro papa Pijo VI. g. 1799. Tužne su tada bile prilike za svu Crkvu. Te iste godine izabraše kardinali novog papu Pija VII., koji je također morao da mnogo pretrpi, ali je doživio i triumf svete Crkve. G. 1814. odvedoše Napoleona na Elbu. Konačno je taj salnik svršio u zatočju na otoku sv. Jelene. Što je tu Crkva uradila? Odgovarala je na sve zahtjeve Napoleonove jednostavno i odlučno: *Non possumus!* Mi ne možemo! Sam je Bog to potvrdio — pobjedom, pobjedom svoje Crkve.

U kakav li je škripac bila došla katolička Crkva za francuske revolucije! U Francuskoj svećenstvo otpada, mnogi biskupi hoće

da se prilagode novim diktatorima, narod je kao stado bez pastira; malo zatim i papi oteše ličnu i crkvenu slobodu; svom Evropom prolazi revolucionarni i protukršćanski duh na triumfatorskim kolima. A Crkva? Plače nad nevino prolivenom krvi tolikih mučenika. Ona je mogla da moli sa psalmistom: »Oči su mi svagda upravljene ka Gospodinu, jer on će izvući iz zamke nože moje. Pogledaj me i smiluj se na me, jer sam osamljena i nevoljna. Pogledaj neprijatelje moje, kako ih je mnogo i kakvom me pakosnom nena- višću nenavide. Sačuvaj dušu moju i izbavi me; ne daj da se osramotim, jer se u tebe uzdam. Bezazleni i pravedni drže me se, jer se ja u tebe uzdam. Izbavi, Bože, Izraela od svih nevolja njegovih« (ps. 24, 15—16. 19—22). I tko je tu izišao slavodobitno? Katolička Crkva, kako priznaje i isti Taïne.

Tko triumfira danas nad ljudskim strastima? Nijedna sekta ni crkvice, koja se otcijepila od naše kat. Crkve. Ove se strastima prilagođuju i s njima skupa slabe i venu one, tek podržavaju ime religiozne i moralne jakosti; no suština je samo kod nas. To priznaju svi samostalnjiji duhovi: svijet se podijelio u dva tabora: katolički i ateistički; posredujuće vjerske zajednice nemaju života u sebi.

A znanost? Sve se više povraća opet k metafizici, koju je Kant i sva filozofijska generacija iza njega bila sasma zabacila. P. Wust veli, da je oznaka novije dobe upravo obnova metafizike (Die Auferstehung der Metaphysik 1920). Biologija, kozmologija okultne znanosti, svi prihvaćaju sada nematerijalne elemente kao nešto, što se po sebi mora prihvatiti bez daljne raspre. Time je barem utrt put, koji omogućuje približenje duhova kršćanskom naziranju.

Državnici traže neprestano nove oblike demokraciji; sile se, da je svedu u kolotečinu moralnih zasada. Uviđaju, da Evropi i svijetu već evo 5 godina badava kroje pravdu pomoću raznih mirovnih konferencija i mir kao da bježi od njih i narodâ. Crkva to gleda samilosno i pita: »Za što se bune narodi i plemena pomišljaju zaludne stvari? Ustaju kraljevi zemaljski i knezovi se skupljaju na Gospodina i na pomazanika njegova. Onaj što živi na nebesima, smije se, Gospodin im se podsmijeva« (ps. 2, 1. 2. 4). Crkva naša pobjeđuje ljudsku mudrost već samom svojom pasivnošću, nesudjelovanjem. Za ovog su zadnjeg svjetskog rata pala mnoga prijestolja, dok se je papinsko još jače učvrstilo iza te poplave. Jednako su iščezle mnoge države, a Crkva je izišla iz te katastrofe narodâ — pomlađena.

G. je 1900. proglasila internacionalna framasonerija na svom kongresu u Parizu: »Nije dosta napadati na upliv klera, nego valja uništiti istu vjeru« (Congres internat. de Paris, p. 102). Isto opetuje ta framasonerija g. 1902. na svom sastanku u Žinevri (Congres internat. de Geneve, p. 93); istu pjesmu ona pjeva na kongresu u Žinevri slijedeće godine kao i g. 1904. na sastanku u Bruxellesu

(Congres intern. de Bruxelles, p. 132) i tu opet g. 1910 (Conférence intern. de Bruxelles, p. 124). To se obnavlja svakom prilikom. Ta se ista framasonerija ljuti, da se javna vlast klanja kat. Crkvi i odlučuje se za boj na život i smrt (Convent, Grand Orient, p. 33). I tako sama ta framasonerija uvida, da Crkvu ne samo ne može porušiti, nego niti oslabiti u njezinoj cjelini. Framasonerija na ovo kao u zdvojnosti kani da provede opću revoluciju (Bull. off. Grande Loge, okt. 1922, p. 236). Eto ona hoće poput nečovječnog Tiberija da odrubi glavu svemu čovječanstvu ili da kao očajni Samson potreše stupovima društva i s ovim zaglavi i sama u tim ruševinama. Tko će i tu triumfirati?

Odgovor nam pruža protestanski povjesničar Macaulay: »Ara-pi imaju jednu priču, po kojoj su prepotopni kraljevi sagradili piramidu u Gizehu, pa da je jedina ona odoljela sili valova. To je sudbina papinstva. Ovo je bilo pokopano u velikom potopu, ali njegovi duboki temelji ostadoše nepomični, i kada voda oteče, pojavljuje se ono jedino pod ruševinama svijeta, koji je propao« (Izabrani spisi, njem. izd. III, 65).

Kadgod se podigne čovječja sila, sva ljudska zloba, ljudeškara Golijat protiv Boga i njegove Crkve, lako je unaprijed pogoditi tko će podleći. Dapače Bog regbi uživa pri tome sukobu, što u borbu pošalje mladog i fizički nedoraslog Davida i ovome priušti pobjedu. I sv. se Pavao ponosi: »Što je ništetno, izabra Bog, da uništi ono, što je nešto« (1 Kor. 27—29). David je Crkva naša rimokatolička. I ona kao i David izgleda fizički, svjetski slaba. Ali je njoj Krist zajamčio kao i apostolima: »U svijetu ćete imati tjeskobu; ali se uzdajte, ja nadvladah svijet« (Iv. 16, 33). Istoj je Crkvi obećao Isus Bog: »I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka vijeka« (Mat. 28, 20). Recimo dakle mirno svoj vojsci Filistejaca i njihovim Golijatima: »Ako je Bog s nama, tko će na nas?« (Rim. 8, 31). »Evo nadvladao je lav, koji je korijen Davidov!« (Apok. 5, 5).

A.

UREDNIŠTVO „ŽIVOTA“
ZAGREB 1147

